

Role Ministerstva financí při řešení podvodů v oblasti EU fondů

PhDr. Tomáš Vyhnánek | Ministerstvo financí České republiky

Obsah

KDO?

Metodická a podpůrná role Ministerstva financí v oblasti ochrany evropských prostředků

Výkonná role Ministerstva financí

CO?

Dokumenty právně závazné povahy

Dokumenty metodické povahy

JAK?

Auditní a kontrolní praxe – detekce podvodného jednání

Auditní a kontrolní praxe – příklady zjištění podvodného jednání

Metodická role Ministerstva financí

Ministerstvo financí oblast boje proti podvodům legislativně a zejména metodicky upravuje v oblasti své působnosti, odpovědnost za konkrétní realizaci preventivních opatření je na jednotlivých řídicích orgánech.

Metodickou roli zajišťuje Platební a certifikační orgán (PCO) svým metodickým pokynem Finanční toky a Centrální harmonizační jednotka (CHJ) pokynem Kontrola.

Centrální kontaktní bod (CKB/AFCOS) - zastřešuje oblast ochrany finančních zájmů EU; vykonává činnosti související s plněním funkcí Centrálního kontaktního bodu sítě AFCOS a spolupracuje s OLAF - koordinuje oblast správního vyšetřování a kontrol na místě prováděných úřadem OLAF.

CKB/AFCOS též zpracovává a pravidelně aktualizuje Národní strategii na ochranu finančních zájmů EU.

Výkonná role Ministerstva financí

Ministerstvo financí – Auditní orgán

Odbor Auditní orgán v souladu s přímo aplikovatelnými právními předpisy EU plní roli auditní autority finančních prostředků pomoci EU poskytnutých ČR v rámci nástrojů jednotlivých politik EU, politiky soudržnosti v jednotlivých programových obdobích za účelem zajištění jednotného systému ochrany finančních zájmů zemí EU.

Plní funkci nezávislého auditního subjektu pro OP ESI fondů. Realizuje výkon auditní autority ESI fondů (s výjimkou Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova).

Dokumenty právně závazné povahy

Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti, Fondu pro spravedlivou transformaci a Evropském námořním, rybářském a akvakulturním fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro správu hranic a víza.

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Dokumenty metodické povahy

Národní strategie pro ochranu finančních zájmů EU

Metodický pokyn pro finanční toky programů spolufinancovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu+, Fondu soudržnosti, Fondu pro spravedlivou transformaci a Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu 2021-2027

Metodický pokyn Kontrola finančních prostředků poskytovaných z EU fondů pro programové období 2021-2027

Metodický pokyn upravující hlášení nesrovnalostí Evropskému úřadu pro boj proti podvodům

Auditní praxe: detekce podvodného jednání

Ministerstvo financí není detektivem ani vyšetřovatelem podvodu, přesto může při výkonu auditní činnosti identifikovat podezření na podvod, a to v rámci:

- **Auditů systému** – jednou z ověřovaných oblastí je „**Účinná realizace přiměřených opatření proti podvodům**“ u řídicích orgánů v klíčových procesech implementace jako je hodnocení a výběr projektů, kontrola realizace, vyúčtování a proplácení žádostí o platbu
- **Auditů operací** – ex post ověření legality a správnosti vzorku výdajů vykázaných Komisi

Auditní praxe: přiměřená opatření proti podvodům

Přiměřená opatření proti podvodům mají řešit **prevenci, odhalování, nápravu a stíhání.**

Příklady opatření k prevenci a odhalování podvodů:

- etický kodex zaměstnanců
- postoj vedení
- ochrana whistleblowerů
- rozdělení povinností a odpovědností
- vzdělávání
- zvyšování informovanosti
- aktuální informace o varovných signálech a ukazatelích podvodů

Auditní praxe: příklady systémových zjištění v oblasti podvodů

Příklady zjištění na úrovni řízení programů:

- neprovedení posouzení rizika podvodu
- nejsou nastavena a prováděna vhodná opatření k odhalení varovných signálů v rámci kontrolní činnosti
- nejsou nastaveny konkrétní postupy v případech, kdy je zjištěno podezření na podvod
- nedostatečná informovanost
- netransparentní hodnocení žádostí a přidělování dotací
- proplácení dotace bez doložení dokladů a ověření skutečnosti

Auditní praxe: příklady zjištění podvodů na úrovni operace u příjemce dotace

Příklady zjištění na úrovni příjemců

- přidělená dotace ve skutečnosti slouží jinému účelu než bylo deklarováno v projektové žádosti
- doložení falešných dokumentů, příloh, prezenčních listin
- fakturace zboží a služeb, které kvalitou a hodnotou neodpovídají skutečně dodanému zboží, službám
- fakturace služeb, které ve skutečnosti vůbec neproběhly (vzdělávací akce, školení, fiktivní účastníci)
- nákup zařízení, které není využíváno k realizaci projektu
- dvojí financování (financování stejných nebo obdobných aktivit z různých dotačních titulů)

Auditní praxe: postup při detekci podvodu (1/2)

- Ministerstvo financí poskytuje zprávy z auditů operací kromě auditovaného příjemce také řídicímu a certifikačnímu orgánu
- v případě, kdy auditní orgán identifikuje zjištění s finančním dopadem, je řídicí orgán povinen toto zjištění evidovat jako potvrzenou nesrovnalost a provést nápravu
- pokud nesrovnalost přesahuje částku 10 000 EUR nebo se jedná o podezření na podvod bez ohledu na výši finančního dopadu, musí být nesrovnalost hlášena prostřednictvím AFCOS na OLAF

Auditní praxe: postup při detekci podvodu (2/2)

- auditorský tým nemá možnost využívat operativní pátrací prostředky
- auditorský tým na místě auditovanému subjektu zjištěnou skutečnost nesděluje, aby nedošlo ke zmaření případného vyšetřování
- auditorský tým zajistí dokumentaci dokládající podezření na podvodné jednání
- formou interního sdělení (popis zjištěného stavu včetně pořízené dokumentace) informuje příslušný odbor na MF, který zjištěnou situaci posoudí a v případě zjištění opodstatněného podezření na spáchání trestného činu podá trestní oznámení

Závěr: má prevence podvodů v oblasti EU fondů smysl?

- konkrétní metodiky a pokyny pro hodnocení rizik při řešení nesrovnalostí a podvodů jsou důležité, ale musí rychle reagovat na **aktuální výzvy**
- kurzy a školení pro zaměstnance, kteří provádějí hodnocení rizik podvodů a kteří mohou při výkonu své kontrolní/auditní činnosti podvodné jednání odhalit, **je nezbytností**
- zlepšení a využívání informačních technologií, které umožňují získávání informací a analýzu dat, **je nezbytností**, ale bez vyškoleného a profesionálního analytického personálu nemají smysl
- spolupráce a komunikace evropských a vnitrostátních institucí (AFCOS, OLAF, Nejvyšší státní zastupitelství, Policie, ...) – konzultace, sdílení případů dobré praxe a další synergie, **je nezbytností**

Apendix: Program Unie pro boj proti podvodům

Z Programu jsou financována opatření, jež mají předcházet a bojovat proti podvodům, korupci a jiným protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Evropské unie. Mezi akce způsobilé k financování, které jsou realizovány prostřednictvím grantů a veřejných zakázek, patří například technická podpora a podpora operativního vyšetřování, specializovaná odborná příprava či výzkum. Program je schválen pro programové období 2021–2027. Alokace Programu je stanovena ve výši 181,207 mil. €. Finanční prostředky mohou členské státy využít například na financování:

Poskytování technických znalostí, specializovaného a technicky pokročilého vybavení a účinných nástrojů IT usnadňujících nadnárodní a multidisciplinární spolupráci a spolupráci s Evropskou komisí;

Školení

Běžící výzva do 5. 10. 2021

**Ministerstvo financí
České republiky**

Děkuji Vám za pozornost

PhDr. Tomáš Vyhnánek
Centrální harmonizační jednotka
tomas.vyhnanek@mfcrcz